

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn

Előfizetési árak:

Helyben: Egész évre 16 kor., fél évre 8 kor., negyed évre 4 kor.
Vidékre: Egész évre 20 kor., fél évre 10 kor., negyedévre 5 kor.

Egyes szám ára 6 fillér.

POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. CSILLAG KÁROLY.

LAPTULAJDONOSOK:

Dr. JANIGA JÁNOS és Dr. VOJNICH GYULA.

Szerkesztőség:

Dr. Csillag Károly ügyvédi irodája.

Szerkesztőségi telefon: 119.

Kiadóhivatal:

KLADÉK és HAMBURGER könyvnyomdája
Batthyány-utca 5. sz.

A kiadóhivatali telefon száma: 62.

Az állam és a nemzetiségek.

Statisztikailag megállapított tény, hogy Magyarország kánaánját, az alvidéket, vagyis a Duna—Tisza—Maros sziget, a Béga—Temes völgyét két milliót meghaladó népesség lakja. Ezeknek jutott a mezőgazdaság művelésére legalkalmasabb és legtermékenyebb földje hazánknak.

Elcsüggesztő tudat, hogy e két milliót meghaladó lakosság nem magyar: az alvidéken a nemzetiségek egy nagy tengerszerű magyarság ebben kis nyelv-sziget. Valóságos Archipelagus a magyar délvidék képe. A magyarság térhódítása kicsiny és ugyyszólván csak lélekszaporulatra szoritkozik. Igen lassu a magyarosodás folyamata a délvidéken, mert a beékelt magyar nyelvezetnek kevés a segítsége.

A társadalom igyekszik megtenni a magáét. Legutóbb is megalakult a D. M. K. E. mely a magyarság, a magyar állameszme terjesztését írta zászlajára. Csakhogy a nemzetiségek sem nyugszanak: gomba módra szaporodnak a nemzetiségi bankok, melyek a leghatékonyabb eszközök a nemzetiségek kezében a magyar állameszme és különösen a magyarosodás terjedése útjában.

A magyarországi ingatlan birtok bizonytalanul van terhelve. A földet nem csak a rengeteg államadósság terheli, mely után kamatokban évenként közel 300 milliót fizetünk; de terheli még egyesek és közbirtokosságok magán, betáblázott adóssága is. Ami államadóssági kamataink, melyet az ipar és kereskedelem is segít fizetni, meghaladják a föld tiszta kataszteri jövedelmét és ez szomorú tünet.

A különböző hazai pénzügyintézetek javára körülbelül 800 millió bankteher van betáblázva. Ezenkívül, milliókra megy a magánosok, kereskedők javára bekebelezett teher, mely az ingatlanokra sulyosodik.

És amily arányban gazdagodnak és felvirágoznak, az egyes és folyton szaporodó pénzügyintézetek, oly arányban szegényedik a föld népe, terjed a szocializmus és fokozódik a kivándorlás...

Magyarországnak sokféle ellenségei vannak a nemzetiségek képében. A különböző ajkú nemzetiségek és a magyarság közti torzsalakodások, az állam erejét megbénító viszályok, a kölcsönös gyűlölködés forrását képezik a népfaji versengéseknek. Ha ezek helyébe magasabb humanitási, nemzetgazdasági elvek lépnének, ha az érdekek igazságosan kiegyenlítettnek, ha jobb akarat, józanabb gondolkodás lépne a nemzetiségi elfogultság és vaskalaposság helyébe: még

volna remény barátságos viszonyok létesítéséhez. Amde ezek helyett azt kell látnunk, hogy az ellentétek mindinkább kiélesednek a nemzetiségek nemcsak gyűjtik az erőt és eszközöket az ellenállásra, de mereven elzárkóznak a magyarság közelítése elől. Az államnak parancsoló érdekében áll mindezt megtenni, hogy az államérdekű munkák körüli érvényesülést a bénító erők meg ne gátolják.

Az egymással együtt élni hivatott nemzetiségeknek szolidaritást kell vállalniok az állami lét közös legfőbb céljáért. Ki kell bontakozni a politika szövevényeiből, tévelyeből; fel kell hagyni a személyes anyagi haszon, a hű fény, a muló hatalom utáni leleskedés sivár harcával! Az állami lét ott nyugszik legszilárdabb alapokon, ahol a polgári erények leghatalmasabb tényezője — a munka dominál; ahol a közérdek szentélye felett a társadalmi és állami lét céljának magaslatára emelkedő lelki műveltség örökös!

Kár a mi áldott lelkü bunyevác népünk vezérszerepre hivatott egyéneinek folyton elnyomatásról beszélni; hiszen a törvény előtt egyenlőek vagyunk, egyenlő jogokat élvezünk, egyenlő terheket viselünk — és hogy nem bunyevác az állam nyelve, hanem a magyar, ezt talán természetesnek kell találnunk?

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése

A sztrájk a házban.

— Telefon tudósítás. —

Perczel Dezső elnök 11 órakor nyitja meg az ülést.

Kubik Béla bocsánatot kér a tegnapi sértő kifejezéseért. Megköveti a házat.

Tisza István: Szolgálatot vél tenni, mikor tájékoztatja a házat a sztrájk mai állapotáról, miután a ressortminiszter akadályozva van szorgos teendői által a megjelenésben. A miniszterium mindent megtesz, hogy a vasutasok a munkát megkezdhessék. E célból a vasuti ezredet szolgálattételre rendelték be. A szolgálatba lépésük előtt becsület-szavukra megfogadtatják velük, hogy feladatukat lelkiismeretesen és tehetségük szerint teljesíteni fogják. A katonákkal fokonként állomásról állomásra haladva egyelőre biztosítva lesz a forgalom lebonyolítása.

Ezrével vannak szakképzettek, akik hajlandók szolgálatot teljesíteni és máris tömegesen jelentkeztek.

A kormány azonban fontolóra veszi a dolgot, mielőtt erre a döntő lépésre határozza el magát, tudván, hogy ahány munkást

elfogad, annyit el is kell bocsátania és így az elbocsátottakat inségnek teszi ki. Vörös László vállalkozott közvetítésre. Bajos lesz, hogy meg ne büntessék a vezetőket. Azonban a többiek amnesztiát kapnak. A kormány hajlandó tárgyalni a sztrájkolók vezetőivel.

Arrr kéri a miniszterelnök a képviselőket, hogy az ügy e stádiumában tartsák fenn későbbre a kormány felelősségre vonását.

Ugy véli, hogy a Háznak pártkülönbség nélkül, egyértelműleg kell kárhoztató véleményét manifesztnia.

Polónyi Géza: Az ellenzék mindenesetre sajnálja a sztrájk kitörését. Azonban annál inkább ohajtja a javaslat sürgős letárgyalását, hogy az egyes szakaszoknál a méltányos és lényegbevágó módosításokat megtehesse. A tegnapi letartóztatások nem a legszebb színben tüntetik fel a kormány gondolkozásmódját. Ugy látszik rendőrállamban vagyunk.

Pozitív tudomása van róla, hogy Hieronymi tudtával rendelték el a letartóztatásokat. Egyelőre azon kell lenni, hogy a sztrájk közvetlen okai (a gyűlés betiltása és a felfüggesztések) megszűnjenek.

Hock János hasonló értelmű felszólalása után.

Tisza István mondott néhány szót, azonban szavait az óriási zaj elnyelte és az ülés legnagyobb izgatottság közben véget ért.

Az országos sztrájk.

Páratlanul áll Európa országai szocialis életének történetében az a sztrájk mozgalom, amely mostan lidércként gyakorol nyomást a magyar állam életrendjére. Páratlanul áll, különösen azért, mert nem a magánvállalkozóval szemben elégedetlenkedik a munkások tömege, hanem állami alkalmazott üzent háborút az állam ellen. A tekintélyes államhatalom ellen, amely törvényt szab az állampolgárokra, akik neki engedelmeskedni tartoznak. Kényszert alkalmaznak az alkalmazottak a parancsoló ur ellen.

S ime, hogy a veszedelmes következményekre csak ráutaljunk, elég, ha rámutatunk arra a rendkívüli hatásra, amit ez a sztrájk a mi városunkban okozott. Alig, hogy a vasutasok sztrájkja kitört, máris olyan zendülés volt városunkban, amelyet csak a legerélyesebb eszközökkel lehetett elnyomni. A példa tehát, amit az állami alkalmazottak

adnak, eléggé veszélyes, mert a legnagyobbat az, hogy az állami alkalmazottak az állam tekintélyével akaratlanul is szítják azt a tüzet, amely már eléggé veszélyesen terjedt eddigéig is.

Hogy miként tudja majd mégis az államhatalom a bajok elejét venni, ez a jövő nagy kérdése.

A sztrájkolók helyettesítése.

Hieronymy Károly kereskedelmi miniszter a korneuburgi vasuti ezredet Budapestre rendeltette a hadügyminiszter útján abban a reményben, hogy erre a sztrájkolók beadják a derekukat.

A kísérlet azonban nem sikerült. A vasutasok ugyanis jól tudják, hogy a vasuti ezreddel legföljebb egy napig lehetne lebonyolítani a forgalmat.

Erre a kereskedelmi miniszter újabb mentőakcióhoz folyamodott. Sürgőzött az *osztrák kereskedelmi miniszternek*, hogy bocsásson rendelkezésére 400 mozdonyvezetőt. Erre azonban azt a választ kapta a miniszter, hogy nem áll annyi fölőslég rendelkezésére és hogy a mozdonyvezetők különben sem hajlandók magyar kartársaik kárára őket helyettesíteni.

Ezeknek a híre a sztrájkolók közt nagy örömet és lelkesedést keltett.

A békekísérletek.

A sztrájk tanyája környékére kivezényelt katonaságot bevonták.

Együttal a kormány hozzájárulásával a következő békejavaslatot terjesztették a sztrájk vezetősége elé.

1. Általános amnesztia;
2. A nagygyűlés engedélyezése;
3. A törvényjavaslattal szemben való állásfoglalást nem tiltja a kormány és biztosítja a sztrájkolókat, hogy a bizottsági határozatok hozataláig a törvényjavaslatot függőben tartja;
4. Megadja a kormány a szolgálati pragmatikát (rendtartást) és nem ellenzi egy országos vasutas szövetség megalakulását.
5. Mindezek megadásának feltételül tüzi ki a kormány, hogy az összes vasutasok azonnal munkába álljanak.

A vidéken.

A vidéki vasutasok magatartása általában nyugodt. A vasutasok elvannak készülve, hogy kitartanak bármily sokáig tartson is a sztrájk. Mindössze Nyitráról jelentették, hogy *Somorfalva és Komjáth közt a távirósodronyokat elvágta* és a vasuti sineket föltépték.

Vonat járások.

A mai nap folyamán mindössze három vonat indult Bpestről. Egyebünnen nem indultak vonatok. A Budapestre induló vonatok közül az első 9 óra 35 perckor indult a nyugoti pályaudvarról Bécsbe. A vonatot Haller vasuti

mérnök vezette. Rajta utazott Marx államvasuti főfelügyelő.

A délután folyamán Püspökladány és Bécs-felé indult egy-egy vonat.

Ujabb segély a sztrájkolóknak.

Lapunk mai számában megírtuk hogy a hesseni, francia és olasz vasutasok igen jelentékeny summákat ajánlottak föl a sztrájkolók céljaira. Ma az olasz és belga vasutasok újabb nagy öszszeget avizálnak.

A vasutasok nagygyűlését, amelyet e hó 20-ra terveztek, Rudnay Béla főkapitány tudvalevőleg nem vette tudomásul. A sztrájk kitörésének közvetlen oka épen a nagygyűlés megakadályozása és az erre vonatkozó kérvény aláíróinak állásuktól való felfüggesztése volt.

Ma a kormány engedélyt adott a nagygyűlés tartására és annak időpontjául előbb a délutáni 1 órát, utóbb a délutáni 3 órát tüzték ki.

Tárgyalások.

Ma egész nap tanácskozott részben a sztrájk tanyán, majd utóbb a demokrata körben egy vegyes bizottság, mely a vasutasok vezetőiből és *Hock János, Vázsonyi Vilmos, Lukács Gyula, Lengyel Zoltán* képviselőkből alakult *Vörös László* elnöke alatt.

Hock János úgy nyilatkozott, hogy tudomása van róla, hogy a kormány engedni fog. Általában közmeggyőződés hogy a **sztrájk-nak holnap, azaz pénteken vége lesz.** A sztrájk a vasutasok teljes győzelmével fog végződni.

A vegyes bizottság végső megállapodása az, hogy a vasutasok az 1901-iki memorandum és a mostani törvényjavaslat egybevetésével, a kettő közti számszerinti különbséget egy újabb memorandumban kimutatják és az ezen újabb memorandumban foglaltak teljesítését a munkába állás feltételül állítják föl.

A memorandumot *Vörös László*nak fogják átnyújtani.

A nagygyűlés elmarad.

Lapunk délutáni rendkívüli kiadásában jeleztük, hogy a kormány engedélyt adott a nagygyűlés megtartására és hogy azt délutáni 3 órára tüzték ki.

Utóbb azonban a sztrájk vezetősége a nagygyűlés megtartásától elállott, miután ennek az lett volna a célja, hogy a sztrájkot meggátolja, a sztrájk pedig anélkül is kitört.

Ujabb sztrájkolók.

A budapesti üzletvezetőségek és a nyugoti pályaudvar műhelyeinek vezető hivatalnokai a kik vonakodtak eleinte a sztrájkolók közé állni, tegnap a késő esti órákban, szintén sztrájkba léptek. Csak a hivatalfőnökök ügyelnek a rendre és adnak utasításokat a rendőrségnek a pályatesteken, raktárakban és hivatalokban elfekvő értéktárgyak megőrzése és a rend fentartása tárgyában.

A főváros élelmezése.

Különösen azokban az élelmicikkekben nagy a hiány, amelyeket napról-napra a vidékről szereztek be a fővárosiak. Minthogy a mai nap folyamán tejet nagyon kis mennyiségben szállítottak a vidékről, a rendező

pályaudvaron levő több százezer liternyi tejet áruba bocsájtottak.

A sztrájk Szabadkán.

Délután 4 órakor árvereztek el az állomáson 4500 korona értékű halat és egyéb élelmiszereket és vagy 20 láda élesztőt, mert ezek a holmik gyorsan romlanak. Az ittrekedt állatokat az állam költségén élelmezik.

Szabadkán vidékről idesereglett vasutiakkal együtt vagy 200 vasutas várja a kérdés megoldását. Egy részük az állomással szemben levő sztrájk tanyán tartózkodik, más részük a peronon és a raktárakban. Kisebb részük a pályaudvar éttermében.

Szóba került az a terv, hogy a vasutasok egy mozdonyt egy-két kocsival indítanak Budapestre, hogy a szabadkai vasutasok biztos hirt kapjanak a Budapesti történetekről. E tervről azonban később lemondtak.

Az állomásra érkezett egy távirat, amely meghagyja, hogy az összes mozdonyokat fűtsék be és helyezték készenlétbe, mert személyzet érkezik a vonatok továbbítására. A meghagyásnak azonban nem tettek eleget.

A vendéglőkben és szállodákban igen nagy a forgalom. Élelmi szerekben 25 százalékkal több volt ma a fogyasztás mint egyéb napokon. Azok, akik közeli állomásokon rekedtek, részint kocsin, részint gyalog bejöttek Szabadkára.

A nagy forgalomnak hasznát látják a kocsisok és fuvarosok. Több Budapestre és másféle igyekvő utas aránytalan összegeket fizetett a fuvardíj fejében.

Beszélgetés a szabadkai állomásfőnökkel.

Pitrolffy szabadkai állomásfőnök kijelentette lapunk munkatársa előtt, hogy *ő a mozgalmat helyesli és hogy az összes hivatalnokok helyeslik azt.* Nemcsak azért nem dolgoznak, mert nincs mit dolgozni, hanem szolidaritásból is. Neki, mint főnöknek nem szabad munkában szünetelnie. Igaz, hogy ez a munka most más természetű. Ellenőrzés, felügyelet és fölvilágosítások adása.

A javaslat főszerelemét abban találja, hogy a hivatalnok fizetése a 900 frton megakadhat, míg eddig szolgálati idő szerint emelkedett. A korpótlék a törzsfizetés emelkedését nem pótolja.

Uj és sérelmes a lakbérnek osztályokba való csoportosítása katonák mintájára. Eddig csak Budapest tett kivételt, a többi állomások egyenlő lakbér szabályzat alá estek.

Mit hoz a jövő? Mi lesz a kibontakozás módja? nem tudni.

Az építő munkások véres tüntetése.

Már vagy két hét óta folyik az elkeseredett bérharc a kőművesek munkaadói és a kőműves munkások között. Több mint 200 munkás szüntette be a munkát és eddig csak kitartással és türelemmel vélték megtörni kenyéradóik ellenszegülését. Amint munkaadóik közül többen kartellre léptek az építési anyagok árára és az építő vállalkozás díjára nézve, úgy remélték ők is, hogy az egyesülésben rejlik az ellentállás ereje. Azonban azt a reményüket kijátszani próbálta néhány munkaadónak az a kísérlete, hogy vidékről hozattak munkásokat.

Természetesen a helybeli munkások előbb

rabeszéléssel, később erőszakkal igyekeztek a tegnap érkezett vidéki munkásokat a munkáról lebeszélni. A rendőrség közbelépésére és a későbbi véres incidensekre a hangulat oly módon emelkedett, hogy a rendőrség kénytelen volt a sztrájkolókat szuronyokkal körülférfélni és tőlük kést, bicskát elvenni, hogy így nagyobb zavargásoknak elejét vegye.

A tüntetés előzményei.

A munkások ezideig türelmesen várták a sztrájk okainak megszűnését és békés hangon folytatták a tárgyalásokat munkaadóikkal. Most azonban tudomásukra jutott, hogy Vidákovics Simon kőműves vállalkozó, a ki jelenleg csukár pakai Sággy Károly nyugalezredesnek a posta épület mellett épülő új házát építi, nem várta be az egyezkedések eredményét, hanem vidékről hozott hét munkást akiknek megadta a követelt bért és munkába állította őket.

A rendőrségnek gondja volt arra, hogy az esetleges tüntetésre előkészületek tétessenek és e végből ma már kora reggel 6 órakor, amint a munkaidő beállott hat lovasrendőr ügyelt fel az építkezés színhelyén. A sztrájkoló munkások pedig szintén nagyszámban, körülbelül 200-an összegyűltek kora reggel a szegedi uti Dungyerszky-féle kocsimában levő sztrájkanyán és elhatározták, hogy az építkezés színhelyén tüntetést rendeznek.

A tüntetés kezdete.

A nagy tömeg munkás az épülő ház elé érve, felszólították néhányan a vezetők közül a dolgozó munkásokat, hogy hagyják abba a munkát és mikor látták, hogy ezek tovább dolgoznak, kődarabokat szedtek föl és azokkal kezdték a munkásokat dobálni.

Ekkor ért oda bicyklin Vidákovics Simon a vállalkozó, a kit szintén bántalmazni kezdték és egy kővel fejbe dobták, úgy, hogy hogy rögtön elborította a vér. Vidákovics revolvert rántott elő, mire nekirontották és kiakarták csavarni kezéből a revolvert, de ez nem sikerült, mert a megtámadott dulakodás közben a pincébe bukott.

A rendőrség közbelépése.

Vidákovics és Király rendőrbiztosok még 8 lovasrendőrrel jelentek meg ekkor a tüntetés színhelyén és revolverekkel iparkodtak a tüntetőket nyugalomra bírni. De ezek jól tudták, hogy olyan nagy tömegben a rendőrök nem vehetik hasznát a lőfegyvernek és erősen biztatták a közelállókát, hogy szegüljenek ellen az erőszaknak.

Zidarovits Pált, aki egy rendőrtől elkapta a revolvert, a rendőrök letartóztatták.

Mikor már magát a vezénylő rendőrbiztos is egy darab téglával mellbeütötték, ez „kardot ránts“-t vezényelt és a rendőrök neki rontottak az engedetlen tömegnek. Az egyik rendőr kardja Durmics János munkás fején egy tíz centiméteres hosszú sebet ejtett.

A fegyver használata végre megtörte a tüntetők ellenállását és elvonultak a színhelyről.

A városháza előtt.

A vezetők biztatása folytán azonban nem oszlottak szét a tüntetők, hanem a városháza épülete elé vonultak, hogy a letartóztatott Zidarovics és Gabrics munkások kiadatását követeljék. Azonban erre el volt készülve a rendőrség és már előre kordont vontak a szemlélő tömeg előtt. Mikor a tüntetők oda értek, a körülálló rendőrök gyűrűje összeszorult és az egész tüntető csoport mintegy kelepcebén volt.

Ekkor felhívta a rendőrség a tüntetőket, hogy mondják be nevüket és lakásaikat, azonban ezek nem voltak hajlandók, azt hozva fel okul, hogy úgy is van lista a ren-

dőrség kezei között. A rendőrök vezetője ezután felsőbb parancsra »szuronyt szegezz«-t vezényelve az egész tömeget betereteltette a városháza udvarára.

A főkapitány a tüntetőkhöz.

Ott bent aztán feljegyezték valamennyi tüntető nevét és lakását és aztán Szalay Mátyás főkapitány igyekezett a tüntetőkre hatni, előadva nekik az okokat, amelyek a sztrájk megszűnését késleltették és felszólította őket, hogy hagyják abba a meddő ellentállást, használják ki a rövid időt, hogy övéiknek a munkanélküli téli időszakra, kenyeréről gondoskodhassanak.

Az egyezség.

A főkapitány tapintatos, de azért mégis erélyes közbelépésének meg volt a kellő eredménye. A sztrájk vezetői kijelentették hogy a bérköveteléseik teljesítése esetén hajlandók a munkaidőre nézve a vállalkozók feltételeit elfogadni. Szalay főkapitány délután 6 órára összehívta a munkaadókat és munkásokat az ipartestület helyiségébe, ahol valószínűleg végleges elintéztést nyer a hosszú ideig elhúzódott sztrájk.

A város képe.

A város képét teljesen megváltoztatta a vasutasok sztrájkja mellett a kőművesek tüntetése. Már a kora reggeli órákban részint a sztrájkoló, részint a kíváncsi érdeklődők kisebb nagyobb csapatokba verődve tárgyalták a főtéren az eseményeket és a kilátásokat. Mikor aztán hire futott hogy vér is folyt, hogy a sztrájk áldozatakép több munkás többé-kevésbé súlyosan megsérült, hogy többeket letartóztatnak, az izgatottság tetőpontra hágott.

A rend és csend megóvása végett a hatóság mindent megtett. Szalay Mátyás főkapitány erélyének és tapintatának tudható be, hogy dacára a tömeg izgatott kedélyhangulatának, a közbéke a katonaság igénybe vétele nélkül helyreállítható volt.

Nagyon helyesen történt, hogy nagyobb csoportosulás elkerülése végett nem a városháza erkélyéről beszélt a főkapitány a sztrájkoló tömeghez, hanem a városháza elzárt udvarán.

A tárgyalások ismét eredménytelenek.

Délután 6 órakor ült egybe a munkaadók és munkások bizottsága Reisner dr. elnöklete alatt. Az ülésen a főkapitány is jelen volt. A munkaidőre megállapodás történt, de a munkabérre nem tudtak megegyezni. A munkaadók minimalis 2 kor. 87 fillér bért ajánlottak, de a munkások nem találták elégnek. A tárgyalás 8 óra után fejeződött be.

Szabadkai íróársaimhoz!

A »Bácskai Ellenőr« mai 32. számában olvasom, hogy *Stoczek Károly* eddigi felelős szerkesztő huszonöt éves szerkesztősége után pihenőre visszavonul a laptól — rövid időre, hosszabb időre avagy mindörökre, — ez mellékes! súlyos betegségét hozza fel okul, hogy lapját egyelőre beszünteti; ez érv! Huszonötévig szerkesztőnek lenni és pedig — Szabadkán, annyi politikai áramlatok közepette, egy emberéletnek épen elég.

Más pályán huszonöt év ezüst — arany érdemkeresztekkel honoráltatik és — penzióval; s a munkában az írásban eltörődöttnek, megderesett tollforgatónak csendes részvét és napirendre térés huszonöt éves álmatlan éjszakai felett.

Ezt mi szabadkai tollforgatók, szerkesztőség és hírlapírók nem engedhetjük. Fölöttem a huszonöt év az újságírás terén már rég tulviharzott, hisz »Don Karlosz« hogy

így nevezzem régi szerkesztőtársamat — 1879-ben indította meg lapját, en már ekkor hároméve, hogy szerkesztő voltam és e 25 év alatt öreg íróársammal, hol hadilábon, hol baráti összeköttetésben voltunk, de mégis legtöbbször összekülönböztünk; a szabadkai politika igazgatta csónakját, én külön szandulinon eveztem; de mély szenvedélyét a szerkesztőség illetve a szerkesztői állás iránt mindig elismeréssel illetem; mit bizonyít az is, hogy a midőn kényelmes számvevői állását otthagya a szerkesztőségért azt mondtam neki:

No druzsám! nem hiába, hogy bekutyagoltad Aziát és Afrikát, de fanatikus érzelmeidet a szerkesztőséghez megtartottad, pedig hát anyagilag jobb volna a számvevőség. Ő a hírlapirodalom sanyaru kenyerét választotta.

Ép ezért ez íróársunk csendesen, nyomtalanul nem vonulhat ki soraink közül.

Huszonötéve t. íróársaim én már tul vagyok, de Önök azaz hogyhát Ti szabadkai újságírók ez időtől még távol-messze estek. Önmagotokat becsüliték meg, ha a huszonöt éves szerkesztői tolliránt elismeréssel vagytok Itt nem politika, itt nem pártkérdés határoz, hanem a negyedszázados munka.

E munkának méltatására, megünneplésére hívom fel figyelmeteket.

Szóljatok ez ügghöz!

Sziebenburger Károly.

Iskolaszéki ülés.

A f. évi ápril 14-éről 21-ére elnapolt iskolaszéki ülés 22 tag részvételével ma 21-én d. u. 4¹/₂ órakor tartatott meg.

Varga Károly elnök megnyitván az ülést a felveendő jkönyv hitelesítésére felkéri dr Lipozsencsits Lázárt és Thurzó Pált.

Következett a közigazg. bizottság átirata. Bedzsula József fegyelmi ügyében. Meznerics Ferencz felügyelő igazgató fenyítő feljelentést tett nevezett tanító ellen, rágalmazás miatt. Bedzsula állítólag azzal vádolta Meznericset, hogy egyes tanítónőknek addig szorongatja a kezét s addig gaszuliroz, miglen azok megadják magukat s erköicsbe ütköző dolgokat is követ el. — A felebbviteli bíróság elejtette a rágalmazás vádját s Bedzsulát becsületsértésben mondja ki vétkesnek s öt 50 korona büntetésre s 20 korona költség megfizetésére ítélte. Ez ügyben a büntetés mérvére nézve az iskolaszék véleményét kéri a fegyelmi hatóság. Az elnöki javaslat arra való tekintettel, hogy a becsületsértést B. mint magán ember követte el s 30 év óta kifogástalanul működik: öt megintésre véleményezi.

Dr. Lipozsencsics Lázár, Paukovics Andor egyértelműleg felszólalnak s követelik az összes iratok felolvasását, mert véleményt csak akkor lehet mondani, ha az iskolaszék az egész tényállást tüzetesen ismeri s így Bedzsula védekezése, nevezetesen annak a Meznerics elleni panasza is meghallgatandó, különösen a mentő tanuk vallomása is felolvasandó volna, mert ha valaki büntetőjogilag megbüntettetik, nem következik, hogy fegyelmileg is büntetendő. Lelkiismeretesen nem lehet véleményt mondani, mig a tényállást teljesen nem ismerik.

Miután tanuvallomások jkönyvei és több más irat is hiányzik: ezeket az iskolaszék be fogja szerezni s atényállás tüzetes megismerése után fog vélemény mondatni ez ügyben.

A kir. tanfelügyelő átir az iskolaszékhez s a márc. 20-iki jkönyv jóváhagyása kapcsán sürgeti az ujan szervezett tanyai tanítói állások betöltését.

Az iskolafenntartó szervezett ugyan tanyai tanítói állásokat, de a tanács által még nincsen jóváhagyva s így a betöltés a jóváhagyás után fog eszközöltetni.

Ispánovics Mátyás tanító, tartalékos hadnagy, a szünidőben gyakorlatra fog bevonulni s így helyettesítése iránt kell gondoskodni. Mily előzékenység; de minek vakációban a helyettesítés?

Budanovics Antalnét a főorvos betegnek találta s 6 havi pihenési időt javasol. Ennek kapcsán Abrasics Antal azzal vádolja a főorvost, hogy egyik alkalommal így, máskor ismét másként vélekedik s a tanítók betegségi eseteiben nem következetesen mond véleményt. Dr. Kertész válaszában menti magát s azt mondja, ő a vizsgálat eredményéből ítél.

Körtvélyessy Karvázi Ilona nyugdíjba vonulásával május 14-iki határidővel egy nőtanítói állásra pályázat hirdettetik.

Özv. Váli Gézáné tanyai tanítónőnek 3 havi szabadság adatik.

Az igazolatlanul mulasztó gyermekek névjegyzéke a rendőrséghez tétetik át megfelelő eljárás végett.

Jövőben nem fognak a tanítók 3-szor választatni, hanem a külterületi tanítók előléptetés útján fognak a városba beljebbitetni, még pedig a jobb eredménnyel működött, a kitünő képesítéssel bírók és a kiváló szorgalmat tanusító tanítók előnyben részesítésével.

A feltételeket 3 iskolaszéki tag és a tanyai iskolák igazgatója előzetes vizsgálat után fogja megállapítani.

H I R E K.

Özv. bajsai Vojnics Tivadarné.

Egy nagyasszony hunyta le ma reggel örök álmra szeméit. Özv. bajsai Vojnics Tivadarné, bajsai Vojnics Mária 79 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Halála folytán az előkelő és kiterjedt bajsai Vojnics család ismét gyászt ölt. Az elhunyt matróna nemes szívének tanubizonysága, hogy nagy vagyonának tekintélyes részét humanus és kegyeletes intézményekre hagyta. Emlékét a szükölködők örökké áldani fogják.

Vojnics Tivadarné után két végrendelet maradt. Az egyik végrendelet 1895-ben, a másik mintegy 5—3 évvel ezelőtt készült, a melyek eredetijei a bíróságoknál vannak le téve. A végrendeletek 750 lánca földről, egy budapesti és egy szabadkai házról, a helybeli takarékpénztáraknál elhelyezett 100,000 forintról és a budapesti takarékpénztárnál elhelyezett 20.000 forintról intézkednek. Ezen végrendeletek intézkedése szerint Vojnics Sándor családjának mintegy 70,000 forint, a többi vagyon pedig részint jótékony célokra, részint egy Szabadkán felépítendő nagy tervezetű leány- és fiu árvaházra hagyományoztatott, amelyet „Vojnics Tivadarné» név alatt az elhunytak szőlőjében, ahol már kápolna is épült, kell majd felépülni. Ezek a végrendeletek azonban részben érvénytelenekké lesznek, mert Vojnics Tivadarné tegnapelőtt délután sürgősen magához hívatta Vojnics

Sándor orsz. képviselőt azért, hogy szóbeli végrendeletet tegyen előtte. Ennek folytán hét tanu jelenlétében úgy intézkedett, — hogy mintegy 100,000 forintot érő két háza és az azokban foglalt ingóságokat Vojnics Sándornéra hagyományozta.

Ez a szóbeli végrendelete abból állott, hogy a tanuk előtt kijelentette miszerint azt ez egyik intézkedését tartja fenn, amely szerint a most említett vagyon Vojnics Sándornéra marad. Mint hogytehát a végrendeletek a későbbi szóbeli végrendelet folytán hatályukat veszítették, azokat Vojnics Sándorné bírónilag fogja megtámadni. Értesítésünk szerint a végrendeletet a család más tagja is meg fogja támadni. A többi rokonokról egyáltalán nem emlékezett meg a végrendelező.

A család a gyászestéről a következő jelentést adta ki: Özv. bajsai Vojnics Tivadarné szül. bajsai Vojnics Mária f. é. április-hó 21-én hosszú szenvedés után meghalt. Elhunytát mélyen kesergik: nagykiterjedésű rokonsága, barátnői és ismerősei. Az engesztelő gyászmisék: a belvárosi főegyházban f. hó 22-én d. e. 11 órakor: a ferenciek zárda-egyházában pedig f. hó 23-án d. e. 1/2 10 órakor fognak tartatni. Tetemei f. hó 22-én d. u. 4 1/2 órakor a városliget mellett levő alapítványi kápolna sírboltjába fognak eltakaríttatni. Szabadkán, 1904. évi április hó 21-én. A közrészvét bánatos könnyűi enyhítsék porait. — Áldás és kegyelet emlékezetének!

— **Szeged polgármestere.** Mint lapunkat táviratilag értesítik, tegnap nagy lelkesedéssel egyhangulag Lázár Györgyöt Szeged jelenlegi országgyűlési képviselőjét választották meg a szomszéd város polgármesterévé. A város közigazgatása a megválasztottban széles látkörű, nagy tudású és közbecsülésben álló vezetőt kapott, aki bizonyára méltóan fogja betölteni a nyugalomba vonult Pálffy polgármester helyét.

— **Távozó orvos.** Dr. Faragó Géza, a Mária Valéria kórház segédorvosa egy évig tartó működés után távozik kórházunkból és már be is nyújtotta kérvényét állásától leendő felmentése végett. A távozó fiatal orvosban, aki most orvosi látóköreinek szélesítése végett külföldi intézmények tanulmányozásához fog, egy kitünő képzettségű erőt veszít kórházunk.

— **A főgymnasiumi érettségi.** A szabadkai főgymnasium legfelső osztályában már a jövő hó 9-én megkezdik az osztályvizsgálatokat. Az osztályvizsgák 14-ig bezárólag fognak tartani és miként illetékes helyről értesülünk az idén különösen jó eredmény várható. Az írásbeli érettségi 16-án veszi kezdetét és 20-ig fog tartani. A szóbeli június elején lesz, de eddig még nem határozott napon kezdődik. A szegedi tankerület főigazgatója Platz Bonifác dr. ezuttal nem fog a vizsgálatoknál elnökölni, hanem valószínűleg Cserépi szegedi piarista gymnasiumi igazgató fogja helyettesíteni és mint már jelezve van, kormánybiztost is fog a közoktatásügyi miniszter kiküldeni.

— **A „szabadkai ker. betegsegélyző pénztár»** évi rendes közgyűlését a pénztár hivatalos helyiségében (I. kör, Vesselényi-utca 47. sz., Haverda-ház) f. évi április hó 24-én d. u. 3 órakor tarja meg. A közgyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése. 3. Az igazgatóság jelentése. 4. A zárszámadás és vagyon-mérleg előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentése kíséretében. 5. Indokolt írásbeli indítványok, melyek legkésőbb f. évi április hó 22-ig a pénztár irodába beadandók, (később érkezett indítványok nem fognak tárgyalatni). 6. Az alapszabályok értelmében a felügyelő-bizottság megválasztása.

— **A Csokonai tér rendezése.** A tanács intézkedése folytán a halárusok részére fen-

tartott Csokonai tér végre olyan állapotba jut, amely az ottani forgalomnak megfelel. A tanács ugyanis megbizta a mérnöki hivalt, hogy a rendelkezésre álló fölösleges kavicskövekkel a Csokonai-tér makadam burkolatot készítsen és egyben utasította a gazdasági ügyosztály vezetőjét, hogy a halcsarnok felépítéséhez az előkészületeket haladéktalanul tegye meg. A halcsarnok a Csokonai térnek aszfaltburkolattal ellátott részén a kut és városháza között fog felpittetni.

— **A város nyeresége.** Az országos képzőművészeti társulat legutóbbi tárlatán a város tudvalevőleg 250 korona értékű műtárgyat nyert. A nyereség kiválasztására a tanács Szirmai Antal a jeles szabadkai származású festőművészt kérte fel.

— **A Wesselényi-utca csatornája.** A Wesselényi-utca csatornájának folytatását képező nyílt ároknak beboltozására tartott árlejtést a tanács Kladek Lukács vállalkozó javára hagyta jóvá, aki 5200 koronáért fogja a csatornát elkészíteni. Az új csatorna betonból készül és belvilága 1.20 méter magas és 0.80 méter széles lesz.

SZINÉSZET.

Szerb színészet.

Folyó hó 18-án vagyis hétfőn színre került „Tako je moralo biti“ (Ugy kellett lennie.) Eredeti szerb dráma négy felvonásban. Írta: Nusics Braniszlav, az itteni szerb színtársulatnak igazgatója. — A közönség eleinte bizonyos ridegséggel viselkedett a darab iránt, de később volt taps bőven. A szerzőt sokszor hívták a lámpák elé, de meg is érdemli, mert darabja a legjobb modern drámák közé sorozható. Társadalmi témákat fejteget, de érdekesít. Ime a tartalom: A kis fizetésű hivatalnok, hogy neje igényeit kielégíthesse és hogy neki kedveskedhessenek, — az állam pénzéhez nyul, sikkaszt. Nincs más hátra, mint kölcsön venni az összeget. De honnét vegyen egy kis hivatalnok kölcsönt? Akad végre hitelező is, a fiatal asszony leánykori udvarlója, a ki most is szereti a különben nagyon becsületes nőt, ki kölcsönadja neki az összeget, de kamat fejében szerelmét kéri és egy önfeledt pillanatban meg is kapja. A nő tettét férjének később bünbánóan meggyónja, de mikor az neki nem akar megbocsátani, kétségbeesésében öngyilkos lesz.

Szabad-e az ilyen nőt elítélni, — meg kell-e a férjnek bocsájtani, mert utóvégre is az asszony a férjéért tette mindezt. — Markovicné oly közvetlenséggel adta ezt a sokat szenvedő nőt, hogy a nézőtérén szem nem maradt szárazon. Méltó partnere volt Spasics. — A többiek is kitünően játszottak: Nestorovics szerepét, aki a pénzt kölcsönadta, Vasiljevics játszotta a tőle megszokott szabotossággal, — de ezt a szerepet mintha nem domborította volna ki eléggé a szerző: nem tudjuk becsületes-e Nestorovics, aki szintén egy önfeledt pillanatban teszi tönkre családját boldogságát? Vagy egy ravasz kéjenc-e, aki csak vágyai kielégítését akarja.

A darab általában fényesen sikerült és mi a magunk részéről gratulálunk a szerzőnek, kinek ezt a darabját már a berlini és belgrádi színpadon is előadták.

Folyó hó 20-án vagyis szerdán színre került Lukácsi Sándor jeles népszínműve: „A vereshaju“ (Rigjokosa). — A darab híven van lefordítva, úgy, hogy alkalmunk volt gyönyörködni a kitünő játék mellett magyar táncban és szebbnél-szebb magyar nótákban szerb nyelven előadva. A nóták között néhány olyant is hallottunk, mit Gál Ferenc jeles zeneszerzőnk alkotott. A játék kitünő volt. Dobrinovics valósággal brillirozott Janó szerepében. — »Fecském, fecském, édes fecském« dallal frenetikus tapsokat aratott. — de sok tapsot kapott Spasicsné is mint »Vereshaju.« — Kitünő volt Lukács, mint Kőszegi gazda, valamint Vaszilyevics is, mint Bálint gazda, Boglár Ágnes szerepében Lukácsné. 21-én a „Narcis“ kerül színre.